

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla a „Bösze-Magyar” Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a dr. Tóth Szilvia Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen elszámolás iránt indított perében a Veszprém Megyei Bíróság 2010. szeptember 28. napján kelt 1.G.40.058/2009/31. sorszám alatti ítéletével szemben a felperes által 32. szám alatt előterjesztett fellebbezés és az alperes által Gf.3. szám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet megfellebbezett részét a tejkvóta visszaszolgáltatására és a felperest 375.630. (Háromszázhetvenötezer-hatszázharminc) Ft megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezést helybenhagyja. Ezt meghaladóan - az 56.373.302. (Ötvenhatmillió - háromszázhetvenháromezer - háromszázketty) Ft és járulécai kamatkövetelés, valamint 4.019.460.Ft kártérítési kereset körében - az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítja.

Mellőzi a felperes elsőfokú perköltségben való marasztalását.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül az iratoknál leletezés terhe mellett rójon le további 432.000. (Négyszázharminckettőezer) Ft csatlakozó fellebbezési illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.085.064.- (Egymillió- nyolcvanötezerhatvannégy) Ft elsőfokú és másodfokú perköltséget.

A felperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségét 1.254.000. (Egymillió - kettőszázötvennégyezer) Ft-ban, míg az alperesét 957.000. (Kilencszázötvenhétezer) Ft-ban állapítja meg.

Ez ellen a részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az alperes 1996. február 26. napján alakult, a felperes többségi befolyást biztosító, valamint a felperes egyes tagjai és alkalmazottai tagságával; tejtermelés és szarvasmarha tenyésztés tevékenységre. A termeléshez szükséges tehenészeti telep ingatlanát, az eszközöket és berendezéseket a felperes az alperesnek lízingbe adta. A felperes 1996. július 16. napján 1.487.149 liter tejkvótát adott át az alperesnek, mely 1997. évre 1.950.000 literre emelkedett. A felperes, valamint a többségi tulajdonában lévő kft-k, így az alperes között 1999. augusztus 15. napján szerződés jött létre, amely szerint a tejkvótát a felperes csak időlegesen engedte át a kft-k részére. A kft-k vállalták, hogy amennyiben a felperes, illetve bármelyikük között „valamely okból elszámolásra kerülne sor” a részükre használatra időlegesen átengedett kvótát, minden külön térítés nélkül a szövetkezet részére haladéktalanul visszabocsátják. A csekély alapításkori tőkével rendelkező alperes tevékenységének finanszírozására a felek között - 1997. január 1.-i hatállyal - évente (1997. március 13-án, 1998. március 9-én és 1999. április 20-án) határozatlan időtartamú *együttműködési szerződések* jöttek létre, melyben a felperes az alperes gazdasági és pénzügyi terv szerinti termelési költségei finanszírozását kölcsön útján vállalta. A szerződések szerint a kölcsönért az alperes külön megállapodásban foglalt kamatot és kezelési költséget tartozott fizetni. Az alperes a szerződésben az általa megtermelt takarmány- és árunövények feletti rendelkezési jogot a felperesnek engedte át, és a felek a felperest megillető követelések biztosítására az alperes összes termésére, ingatlan és ingóvagyonára és azok tartozékaira zálogjogot alapítottak. Az együttműködési szerződésből a felperest megillető követelések biztosítására a felek 1998. szeptember 7. napján 100 millió forint erejéig *keretbiztosítéki jelzálogszerződést* kötöttek, melyet 1998. szeptember 10. napján közjegyzői okiratba is foglaltak. A zálogszerződés alapján a zálogjog kiterjedt az alperes tulajdonában lévő és a jogviszony fennállta alatt tulajdonába kerülő minden ingatlan, ingó vagyontárgyra, gépre és tárgyi eszközre, az állatállományra, a terményekre és készletekre. Az alperes - hasonlóan a felperes többségi tulajdonával alapított más gazdasági társaságokhoz - az anyagbeszerzés iránti igényeit a felperesen keresztül, a felperes nagytételű, közvetlen megrendeléseinek útján elégítette ki. Az anyagbeszerzéshez hasonlóan a felperes kötött 2007. január 1. napján biztosítottként *vagyonbiztosítási szerződést* az "A" Zrt-vel, amely fedezetet jelentett az alperes, valamint a (szintén a felperes részesedésével alapított) "B" Kft. és az "C" Kft. állatállományában bekövetkezett károokra is.

2007-ben az alperes tagja és a felperes igazgatóságának tagja, "D" ajánlatot tett a felperesnek az alperesben meglévő 45.400.000.Ft névértékű üzletrésze megvásárlására. Az üzletrész eladásához a felperes igazgatósága 2007. március 12. napján járult hozzá. 2007. május 17. napján a felperes és az alperes között szerződés jött létre, melyben kijelentették, hogy a felperest megillető alperesi üzletrész átruházásához a felperes igazgatósága hozzájárult, amennyiben 2007. május 21. napjáig a felperes alperessel szemben fennálló 77.280.769.Ft kölcsön és 10.188.793.Ft lízingdíj követelése kifizetésre kerül. Ugyanaznap a felperes mint eladó és "D" mint vevő között a felperes üzletrésze - a névértéket vételárként kikötve - adásvételi szerződés jött létre. A szerződés 4. pontjában „az eladó tudomásul vette, hogy a vételár teljes kifizetésével egyidőben az üzletrészehez tapadó minden vagyoni és egyéb jogot átruház a vevőre (...) és a továbbiakban semminemű követelésre nem jogosult sem a társasággal, sem az üzletrészvevővel szemben”. A felperes üzletrésze átruházását és a felperes alperessel szembeni lízingdíj- és kölcsönkövetelése

kifizetését követően a felek közötti együttműködési -, keretbiztosítéki jelzálogjog - és lízingszerződés megszűnt és a felperes könyvelésében az alperessel szembeni követelést nem tartott nyilván. A felperes - az alperes vagyontárgyaira - 2007. július 31. napjával felmondta a vagyontárgybiztosítási szerződést is.

A felek között 2007. április 19. napján szerződés jött létre, melyben a felperes az alperes szarvasmarhái takarmányozásához szükséges takarmánykukorica szállítását vállalta 2007. szeptember 30. napjáig 32.000.Ft/tonna + áfa áron, melynek vételárát az alperes a szállítást követő hónap 15. napjáig volt köteles kifizetni. A felperes 2007. augusztus 6-án - az aszály miatti áremelkedésre hivatkozva - a vételárát 50.000.Ft/tonna + áfa összegre kívánta felemelni, melyet az alperes nem fogadott el. Ezért a felperes 2007. augusztus 15. napját követően a kukoricaszállítást beszüntette. Ezután az alperes más szállítótól tonnánként 18.000.Ft vételárral magasabb áron tudta a kukoricát beszerezni.

A felperes módosított keresetében - egyrészt - az alperest 1.950.000 liter tejkvóta visszaszolgáltatására, illetve (vagylagosan) 29.250.000.Ft tejkvóta ellenérték megfizetésére -, másodlagosan 1.263.414.Ft biztosítási díj -, harmadlagosan 4.019.460.Ft kártérítés (biztosítási díj kárösszeg túllépés címén) -, míg negyedlegesen 56.373.302.Ft lejárt ügyleti- és késedelmi kamat, valamint annak a 2007. július 1-től a kifizetés napjáig járó, a Ptk.301/A.§. szerinti mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni. Keresetében azzal érvelt, hogy a tejkvótát 1996-ban csak időlegesen, de nem ingyenesen engedte át az alperesnek. A visszaszolgáltatás elmulasztása esetére a tejkvóta ellenértékét a literenkénti 15.-Ft-ban határozta meg. A felperes által megkötött, a többségi tulajdonában álló kft-k vagyontárgyaira is kiterjedő biztosítási szerződés alapján kifizetett kártérítési összegből eredő igényét arra alapította, hogy az alperest a 2007. évben a szerződés július 31. napján történő megszüntetéséig 12.677.000.Ft arányos díjfizetési kötelezettség terhelte, így „téríthetőségének felső határa” ennek 102%-a, 12.930.540.Ft volt. Azonban az alperes a felek közötti együttműködési jogviszony megszűntét követően, 2007. nyarán a biztosítónak (a felperes nevében) további állat elhullásokat jelentett be, melyek alapján a biztosító 2007. július 31. napjáig 16.950.000.Ft kárösszeget térített az alperesnek. A téríthető, illetve a kifizetett összeg között 4.019.460.Ft különbség volt, mellyel a felperes többségi tulajdonában lévő többi kft-t érte kár. Az 56.373.302.Ft kamatkövetelés alapjául azzal érvelt, hogy az együttműködési szerződésekben a felek a kölcsön nyújtását kamatfizetéshez kötötték. A kamat- és kezelési költség mértékét tartalmazó külön megállapodás a felek között 1998. április 3. napján létrejött *integrációs szerződés* volt, amely szerint a kölcsön kamata a mindenkori banki kamat + 3% kezelési költség. A felperes által **"D"-re** kötött üzletrész adásvételi szerződésben a felek nem rendelkeztek a felperes és az alperes közötti jogviszony kérdéseiről, így az alperest terhelő kötelezettségekről, mivel az alperes nem volt szerződő fél. Annak elfogadása esetén, hogy a kamat mértékét szabályozó integrációs szerződés megszűnt, az alperes a törvényes ügyleti-, illetve késedelmi kamattal tartozik.

Az alperes *ellenkérelmében* - az 1.263.414.Ft elismert biztosítási díjkövetelésen túl - a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a tejkvóta átengedése nem az 1999. augusztus 15. napján kelt szerződés alapján, hanem már 1996-ban, a 46/1995. Korm.rendelet 4.§. (2) bekezdése alapján került sor. Ez a jogszabály a tejkvóta időleges átengedése nem

adott lehetőséget, ezért az 1999. augusztus 15. napján kelt szerződés *semmis*, és a tejkvóta ingyenesen, átruházással került az alpereshez. Ha a bíróság a szerződés semmisségére vonatkozó érvelését nem osztaná, arra hivatkozott, hogy 2007. május 17. napján a felperes minden - a tejtermeléshez és az állattenyésztéshez szükséges - eszközt átruházott az alperesre. Erre utal az *üzletrész adásvételi szerződés 4. pontja* is, tehát a tejtermeléshez szükséges tejkvóta is átszállt az alperesre. A 4.019.460.Ft kártérítés megfizetése iránti keresetet azért vitatta, mert a felperes saját döntése volt az, hogy az alperes kérése nélkül 2007. július 31. napjával az alperes vagyontárgyaira is kiterjedő biztosítási szerződést felmondta. A biztosítási szerződés pedig nem tartalmazott olyan kikötést, hogy a téríthetőség 102%-os felső határa a biztosítási időszakon belül ne lenne túlléphető, a lényeges csak az volt, hogy erre év végéig ne kerüljön sor. A felperes kamatkövetelésére azzal védekezett, hogy az ügyleti kamat alapjául szolgáló szerződések a felek között megszűntek, míg a kamat mértékére vonatkozó megállapodás a felek között nem jött létre. A felperes üzletrészre átruházásakor kamatkövetelést nem, csak tőke iránti igényt támasztott; kamatkövetelést könyveiben sem tartott nyilván és az alperessel nem is közölt.

Viszontkeresetet terjesztett elő 1.639.044.Ft tőke megfizetése iránt, azért, mert a felperes a 2007. április 19. napján létrejött kukoricaszállítási szerződést megszegve az abban kikötött 32.000.Ft/tonna fix áron már nem kívánt a részére szállítani.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott *ítéletével* az alperest kötelezte 1.950.000 liternyi tejkvóta felperes részére való visszaszolgáltatására, míg a felperest 375.630.Ft tőke alperes részére megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság határozata indokolásában egyetértett az alperes azon érvelésével, hogy a tejkvóta átadására már az alperes 1996. évi megalakulásakor sor került. Azonban az akkor hatályos, a tehéntej termékpálya szabályozásáról szóló 46/1995. (XII.29.) FM rendelet 4.§. (2) bekezdéséből nem következik, hogy a tejkvótát ne lehetett volna érvényesen ideiglenesen átruházni. A Ptk.240.§. (1) bekezdésére figyelemmel ezért nem ütközött jogszabályba a felek 1999. augusztus 15. napján kelt megállapodása sem, amely alapján az alperes visszabocsátani volt köteles a felperes részére a tejkvótát.

A megyei bíróság a felperes kamatkövetelés iránti keresete tekintetében abból indult ki, hogy a Ptk.523.§. (1) bekezdése szerint az adós a nyújtott kölcsön után ügyleti kamatot köteles fizetni. A felek együttműködési szerződésében nevesített, a kamat mértékére vonatkozó külön szerződés azonban a felek között nem jött létre.. A megyei bíróság a bizonyítási eljárás során megállapítható azon tényből, hogy a felperes az üzletrész adásvételi szerződést megelőzően kamat fizetésére az alperest nem szólította fel, üzleti könyveiben kamatkövetelést nem tartott nyilván; a 2007. május 17. napján kelt szerződés a lízing- és kölcsöntőke járulékaire nem tért ki, valamint abból, hogy a felek között a lízing- és jelzálogszerződés megszűnt, arra a meggyőződésre jutott, hogy a felperes az alperessel szembeni kamatköveteléséről lemondott. (Ptk.207.§. (3) bekezdés) Ezért alaptalannak találta a felperes lejárt ügyleti- és késedelmi kamat iránti keresetét.

A bíróság elfogadta az alperes érvelését a túlzott mértékben kifizetett biztosítási kártérítés alaptalanságával kapcsolatban is. A biztosítási szerződésre nézve a felperes által

rendelkezésre bocsátott bizonyítékok ugyanis nem támasztották alá, hogy az aktuális téríthetőség összege „időarányosan” (a biztosítási időszak közben) ne lett volna túlléphető. Másfelől pedig a felperes semmivel nem támasztotta alá, hogy a vagyonbiztosító által az alperes részére kifizetett mintegy 4 millió forint összegű kár a felperesnél keletkezett, avagy a kockázatközösségbe tartozó valamely más, felperesi többségi kft-ben.

A bíróság az alperes viszontkeresete alapjául szolgáló 2007. április 19. napján kelt szerződést a Ptk.379.§. (1) bekezdésében szabályozott szállítási szerződésnek tekintette. Elvetette a felperes azon érvelését, hogy a kikötött tonnánkénti vételár csupán irányár lett volna, figyelemmel arra is, hogy a felperes (saját szervezeti képviselője előadása szerint is) a szerződésre lekötött mennyiséget az előző évi termésből biztosította. A bírói gyakorlat szerint (Legfelsőbb Bíróság Pf.VII.22.830/1998.) pedig önmagában a piaci ár emelkedése nem eredményezhette a szerződés érdekbeli lehetetlenülését. Ezekre figyelemmel a piaci ár változására hivatkozással a felperes a szerződés teljesítését jogos ok nélkül tagadta meg, amely miatt az alperes kártérítést követelhetett. (Ptk.313.§., 312.§. (2) bekezdés) A megyei bíróság az ezek miatt alapos 1.639.044.Ft viszontkereseti, kártérítési követelést beszámította az általa elismert 1.263.414.Ft felperesi biztosítási díj követelésébe, és a különbözeti összeg (375.630.Ft) megfizetésére kötelezte az alperest.

Ez ellen az ítélet ellen a felperes terjesztett elő *fellebbezés*,t elsődlegesen annak megváltoztatása és a keresetének való teljes helytadás, valamint a viszontkereset elutasítása, míg másodlagosan a hatályon kívül helyezése iránt. Az elsődleges, tejkvóta visszaszolgáltatására irányuló keresetének helytadó ítéleti rendelkezés megváltoztatását annyiban igényelte, hogy a tejkvóta visszaszolgáltatását a „jelenlegi hatályos jogszabályok szerinti” hozzátartozó *történelmi bázissal* együtt kérte, és kérte az ítéletben marasztalni az alperest a vagylagosan előterjesztett *29.250.000.Ft tejkvóta ellenértékben is*. Rámutatott, hogy a történelmi bázis visszaszolgáltatására irányuló módosított keresetét 2009. november 2. napján terjesztette elő az elsőfokú eljárás során. Kifejtette, hogy a tejkvóta önmagában nem ruházható át, csak a történelmi bázissal együtt. Kifogásolta, hogy a tejkvóta visszaszolgáltatási kötelezettség határidőben történő teljesítése elmaradása esetére a bíróság nem kötelezte az alperest az ellenérték megfizetésére.

A kamatkövetelése tekintetében vitatta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy arról a Ptk.207.§-a alapján lemondott volna. Véleménye szerint a lefolytatott tanúbizonyítás ("E" és "D" vallomása) ezt nem támasztja alá, mint ahogy az együttműködési szerződések, illetve a felperes igazgatósági üléseinek jegyzőkönyvei is kamatfizetési kötelezettséget rögzítenek. Érvei szerint a Ptk.207.§. (4) bekezdése alapján a joglemondás kiterjesztően nem értelmezhető, az egyoldalú joglemondásnak határozottnak és kifejezettnak kell lennie. A "D" vevővel megkötött üzletrész adásvételi szerződésben a felperes csak az üzletrészhez tapadó jogokat ruházta át a vevőre és a vételár kifizetését követően is ugyanebben a körben mondott le a követeléséről a vevővel és magával a társasággal szemben. Vitatta az elsőfokú ítélet azon megállapítását is, hogy a kamat- és kezelési költség mértékét meghatározó külön megállapodás a felek között ne jött volna létre. Ilyen volt ugyanis az 1998. szeptember 7. napján létrejött *keretbiztosítéki jelzálogszerződés*. Ez az okirat az adott ügyletre vonatkozó hatályos jogszabály (tehát a Ptk.) szerint felszámítható késedelmi kamat követelhetőségét

rögzíti. A felperes is ezeket a Ptk-beli kamatmértékeket vette figyelembe, amikor elkészítette az alperessel szembeni kamatkövetelése kimutatását. A fellebbezésben azt nem tette vitássá, hogy a felek által megkötött lízingszerződés annak teljesítésével megszűnt, viszont vitatta, hogy a keretbiztosítéki jelzálogszerződés is megszűnt volna. Annak pedig nem tulajdonított jelentőséget, hogy a szövetkezet számviteli könyveiben kamatokat nem tartott nyilván. Kiemelten hivatkozott a 2007. március 12. napján megtartott igazgatósági ülés alperesi kamatfizetési kötelezettséget rögzítő jegyzőkönyvére, mely feltételre a 2007. május 17. napján kelt szerződés preambuluma is hivatkozik. Hangsúlyozta, hogy amennyiben valamely szerződésben nem volt meghatározva a kamat mértéke, abban az esetben a Ptk. szerinti törvényes kamat számítható fel.

A 4.019.460.Ft kártérítés megfizetése iránti keresete tekintetében azért vitatta a megyei bíróság álláspontját, mert az alperes nem időarányosan, hanem „időaránytalanul” lépte túl a biztosítási szerződés meghatározott téríthetőség felső határát, mellyel *kárt okozott a veszélyközösségbe tartozó másik két társaságnak*, tehát a felperes többségi tulajdonában álló **"B"** Kft-nek is. Ez utóbbi társaság ugyanis a bekövetkezett elhullásai után a biztosító térítését az alperes túligénylése miatt már nem tudta igénybe venni.

Az alperes viszontkeresete elutasítását azért kérte, mert az elsőfokú bíróság a felek közötti takarmánykukorica biztosítására irányuló megállapodást úgy minősítette a Ptk.379.§. (1) bekezdése alapján szállítási szerződésnek, hogy ezzel tőzsdei termin ügylethez tette hasonlatossá, ahol az egyik fél az árak emelkedésére, a másik pedig azok csökkenésére spekulált. Kifogásolta, hogy az áremelkedést követően az együttműködési kötelezettségét elmulasztotta.

Az alperes *csatlakozó fellebbezésében* az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a tejkvóta visszaszolgáltatása iránti kereset elutasítását kérte. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a tejkvóta átruházásakor hatályban volt 46/1995. (XII.29.) FM rendelet 4.§. (2) bekezdése szerint a tejkvótát csak véglegesen lehetett átruházni. Ugyanígy rendelkezett az 5/1997. (I.30.) FM rendelet 4.§. (1) bekezdése is, csak a 69/2004. (IV.29.) FVM rendelet 9.§-a tette lehetővé az ideiglenes átengedést. Életszerűtlennek nevezte azt az értelmezést, hogy 2007-ben a felperes az üzletrészával együtt ugyan átadta az alperesnek a tehenészeti telep ingatlanát és eszközeit, viszont éppen a tejtermelést lehetővé tevő tejkvótát nem. Kiemelten hivatkozott az üzletrész adásvételi szerződés 4. pontjára, amelyből álláspontja szerint az következik, hogy a tejkvótáról, mint vagyoni értékű jog visszaköveteléséről a felperes véglegesen lemondott.

Az alperes *fellebbezési ellenkérelme* az elsőfokú ítélet felperesi fellebbezéssel érintett rendelkezései helybenhagyására irányultak. Rámutatott, hogy a felperes pontosított keresete nem irányult a tejkvóta mellett a történelmi bázis visszaszolgáltatására, csak - vagylagosan - annak ellenértéke megfizetésére. Ezért a felperes a másodfokú eljárásban a keresetét nem terjesztheti ki. A történelmi bázis visszaszolgáltatására irányuló kérelem pedig azért értelmezhetetlen, mivel az a jogszabály szerint csak 2007-ben került megállapításra. A 106/2007. (IX.24.) FVM rendelet 3.§. (3) bekezdése éppen az ellenkezőjét szabályozza annak, mint amit a felperes a fellebbezésben módosított keresetében előadott. *Ugyanis a*

jogsabály azt tartalmazza, hogy a történelmi bázis átruházásával együtt a tejkvótát is át kell ruházni; viszont azt nem rögzíti, hogy a tejkvóta visszaszolgáltatásával együtt történelmi bázist is át kellene engedni. A felperes kamatkövetelése alaptalanságával kapcsolatban az elsőfokú eljárásban már előadottakat fenntartotta. Részletesen hivatkozott a lefolytatott tanúbizonyítás egyes vallomásaira, melyekből - a felperes értelmezésével szemben - a felperes kamatkövetelésének hiánya tűnik ki. Észrevételezte, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban még a kamatkövetelés mértékére vonatkozó külön megállapodást az integrációs szerződésben jelölte meg, viszont a fellebbezésben ilyenként már a keretbiztosítéki jelzálogszerződésre hivatkozik. Utalt a 2007. február 26. napján kelt együttműködési szerződés 14. pontjára, amely szerint az alperes árbevételének engedményezése a felperesre akkor szűnik meg, ha a tartozások kiegyenlítésre kerültek. Azt pedig a felperes az elsőfokú eljárás során nem vitatta, hogy az engedményezés az üzletrész átruházást követően megszűnt. Állította, hogy a felperes a kamatkövetelése iránti igényéről lemondott. A biztosítási téríthetősége túllépéséből eredő kártérítési követelés tekintetében kiemelte, hogy a felperes nem a saját, hanem az **"B"** Kft. kárára hivatkozik a fellebbezésében és az elsőfokú eljárás során sem bizonyította, hogy kára merült volna fel.

A felperes a csatlakozó fellebbezésre előterjesztett *fellebbezési ellenkérelmében* az elsőfokú ítélet csatlakozó fellebbezés által érintett rendelkezése helybenhagyását kérte. A fellebbezés részben alapos, míg a csatlakozó fellebbezés alaptalan.

- o - o - o -

Az elsőfokú bíróság a fellebbezési eljárásban is irányadó tényállást a tejkvóta visszaszolgáltatására - és a hátralékos biztosítási díj megfizetésére irányuló kereseti - valamint a viszontkereseti követelés tekintetében helytállóan állapította meg és az abból levont érdemi jogkövetkeztetés is helyes volt. Hiányosnak bizonyult azonban a tényállás a felperes kamat-, illetve a 4.019.460.Ft kártérítés iránti kereseti követelése tekintetében, ezért a fellebbezés - ebben a részben - érdemben nem bírálható el.

A felperes módosított keresetében - más mellett - az alperest 1.950.000 liter tejkvóta visszaszolgáltatására, illetve - vagylagosan - 29.250.000.Ft tejkvóta ellenértéke megfizetésére kérte kötelezni. Ezért - a fellebbezési előadásával szemben - az elsőfokú eljárásban a tejkvótához tartozó történelmi bázis visszaszolgáltatására nem kérte kötelezni az alperest.

A 2010. november 16. napján előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban irányadó Pp.247.§. (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban a keresetet megváltoztatni nem lehet. A felperes fellebbezési ellenkérelmében - tartalmilag - hivatkozott Pp.247.§. (1) bekezdés b/ pontja szerint az említett törvényi rendelkezés nem zárja ki, hogy a fél a fellebbezési eljárás során a keresetét felemelhesse vagy leszállíthassa, illetőleg az eredetileg nem követelt járulékokra vagy a követeléseknek, illetőleg járulékoknak a per folyamán esedékessé vált részleteire is kiterjeszthesse. A fellebbezési keresetváltoztatást megengedő, idézett törvényi szabály alapján azonban a felperes a másodfokú eljárásban nem terjesztheti ki a tejkvóta visszaszolgáltatására irányuló keresetét a hozzátartozó történelmi bázis

visszaadására. A tejtermelési támogatás alapjául szolgáló történelmi bázis ugyanis nem a tejkvóta „járuléka”, hanem a 29/2007. (IV.20.) FVM rendelet 1.§. 5., 7. pontja és 15.§. (1), (3) bekezdése alapján önálló mezőgazdasági vagyoni értékű jog. Az említett FVM rendelet 18.§. (2) bekezdése szerint a történelmi bázist az MVH a 2007. március 31.-i tejkvóta összege alapján határozta meg, azzal - a termeléstől is elváló - tejtermelési támogatás vehető igénybe. Bár kétségtelen, hogy a 29/2007. (IV.20.) FVM rendelet 15.§. (3) bekezdése, valamint a történelmi bázis jogosultságról szóló 106/2007. (IX.24.) FVM rendelet 3.§. (3) bekezdése alapján a történelmi bázis jogosultság csak az abban meghatározott mértékű tejkvótával együtt ruházható át; azonban - a bázis önálló vagyoni értékű jogként szabályozásából, és annak alapján az uniós támogatás termelés nélküli igényelhetőségéből is következően - a tejkvóta átruházása már nem kötött a történelmi bázis egyidejű átruházásához, illetve ideiglenes átengedéséhez. Ezekre figyelemmel az ítéltábla a felperes történelmi bázisra vonatkozó kereset kiterjesztését a Pp.247.§. (1) bekezdése alapján figyelmen kívül hagyta.

A felperes elsődleges keresete vagylagosan irányult a tejkvóta visszaszolgáltatására, illetve az ellenértéke megfizetésére. A felperes által előterjesztett, módosított tárgyi keresethalmazaton belül tehát az elsődleges kereset (önmagában) olyan látszólagos tárgyi keresethalmazatot jelentett, amelyben a felperes vagylagosan (alternatíván) kérte kötelezni az alperest.

A látszólagos - és egymással alternatív viszonyban álló - keresethalmazati keresetek egymást kölcsönösen kizárják és egyidejű létezésük csak átmeneti jellegű, kielégítést pedig végső soron csupán egyikük nyerhet. A vagylagos kereseti kérelmek mögött mindig az anyagi jog vagylagossága áll, így az valójában egy igény, nem jelent tehát valódi kereset-többséget, valódi keresethalmazatot.

A konkrét esetben a felperes elsődleges keresetében tejkvóta visszaszolgáltatására, illetve a tejkvóta ellenértéke megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Ez a keresete tehát látszólagos kereset-többséget alkotó vagylagos kereset, amely azt jelenti, hogy ha a bíróság az alperest a tejkvóta kiadására kötelezte, a keresetről teljes terjedelmében döntött (Pp.213.§. (1) bekezdés), így nem kötelezheti azon túl az ellenszolgáltatás megfizetésére is. (Szegedi Ítéltábla Pkf.III.20.409/2006/2.szám, Győri Ítéltábla Gf.II.20.248/2006/5. szám) Ezért a felperes fellebbezésében alaptalanul kérte kötelezni az alperest a tejkvóta visszaszolgáltatásán túl annak ellenértéke megfizetésére is.

Az ítéltábla egyetértett a csatlakozó fellebbezés azon érvelésével, hogy az alperesre a tejkvótát a felperes nem az 1999. augusztus 15. napján megkötött szerződéssel ruházta át, az átadás - 1.487.149 liter tejkvóta erejéig - már 1996. július 16. napján megtörtént. Azonban az 1999. augusztus 15. napján kelt szerződés érvényességét (így az alperes által hivatkozott semmisségét is) a megállapodás megkötésekor hatályos jogszabály szerint kell megítélni. Az ekkor irányadó, a tehéntej termékpálya szabályozásáról szóló 5/1997. (I.30.) FM rendelet 4.§. (1) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy az a bázissal rendelkező termelő, aki a részére megállapított kvótát részben vagy egészben nem kívánja igénybe venni, a kvótajogosultságot másra átruházhatja, vagy arról lemondhat. Az átruházást vagy lemondást a Terméktanácsnál

előzetesen be kell jelenteni. Az ügylet a bejelentéssel, a Terméktanács jóváhagyásával, a bejelentés napjára visszamenő hatállyal válik jogerőssé.

Ez a szabályozás (egy mellékmondat kivételével) azonos a csatlakozó fellebbezésben hivatkozott és az elsőfokú bíróság által is vizsgált 46/1995. (XII.29.) FM rendelet 4.§. (2) bekezdése szabályozásával. A másodfokú bíróság pedig egyetértett a megyei bíróság azon megítélésével, hogy ebből a szabályozásból nem következik, hogy a tejkvóta ideiglenes átruházása jogszabályba ütköző és ezért semmis (Ptk.200.§. (2) bekezdés) lenne. A felek között a jogviszony az alperes által sem vitatottan lezárult, ezért az alperes az 1995. augusztus 15. napján kelt megállapodás 2. pontjában vállalt kötelezettsége alapján köteles a tejkvóta - külön térítés nélküli - visszaszolgáltatására. (Ptk.198.§. (1) bekezdés.

Az elsőfokú bíróság - az abban meghatározott fő kötelmek alapján - helytállóan minősítette (Ptk.207.§. (1) bekezdés) a viszontkereset alapjául szolgáló 2007. április 19. napján kelt szerződést takarmánykukorica szállítására irányuló szerződésnek. (Ptk.379.§. (1) bekezdés) A 32.000.Ft/tonna + áfa árra vonatkozó szerződési szabályozás - a felperes állításával ellentétben, - nem irányára vonatkozó kikötés volt, ezt a szerződés egyetlen része sem tartalmazza, s erre utaló egyéb adatok sem merültek fel a perben. Ezért az elsőfokú bíróság helyesen döntött úgy, hogy a felperes - a piaci ár változására hivatkozással - jogos ok nélkül tagadta meg (Ptk.313.§.) a szerződés változatlan áron teljesítését. Így a fellebbezés kellő alap nélkül hivatkozott arra, hogy a megyei bíróság határidős spekulációs tőzsdei ügyletnek tekintette volna a szerződést.

A fellebbezésben ugyanakkor a felperes maradéktalanul helyesen mutatott rá, hogy az elsőfokú bíróság a Ptk.207.§. (2) bekezdése kifejezett szabályával ellentétesen értékelte úgy (Pp.206.§. (1) bekezdés) a perben felmerült bizonyítékokat, hogy a felperes az ügyleti- és késedelmi kamat követeléséről lemondott volna. A Ptk. felek közötti jogviszony létrejöttékor hatályos 207.§. (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha valaki jogáról lemond, vagy abból enged, nyilatkozatát nem lehet kiterjesztően értelmezni. A kiterjesztő értelmezés ezen törvényi szabályával kapcsolatban a bírói gyakorlat (BH 1995/701, BH 2004/236, BDT 2007/1706) egységes. Eszerint a ráutaló magatartással történő joglemondás megállapítására csak kivételesen kerülhet sor, akkor, ha a körülmények alapján kétségtelen a lemondás szándéka. Önmagában azonban valamely jog érvényesítésének hiányából még nem lehet joglemondásra következtetni. Ezért abból a tényből, hogy a felperes az üzleti könyveiben kamatkövetelést nem tartott nyilván és (az üzletész adásvételi szerződés megkötését megelőző) 2007. május 17. napján kelt szerződésben az alperest kamat fizetésére nem szólította fel, nem következik, hogy az alperessel szembeni kamatköveteléséről végleg lemondott volna. Helyesen érvelt a felperes azzal is, hogy - a felperes mint eladó és "D" mint vevő között létrejött - üzletész adásvételi szerződés 4. pontja szintén nem tért ki a szerződésben nem részes alperessel szembeni kamatkövetelés mellőzésére.

A megyei bíróság helyesen utalt rá, hogy a felperes által nyújtott termelési kölcsön után az alperes a Ptk.523.§. (1) bekezdése szerint ügyleti kamatot köteles fizetni; esetleges késedelem esetén pedig késedelmi kamatfizetési kötelezettség a törvény alapján terhelte. (Ptk.301.§. (1) bekezdés) Alapítanul hivatkozott viszont a felperes keresetében, illetve

fellebbezésében arra, hogy a teljesítendő kamat mértékére a felek között megállapodás jött volna létre. Az elsőfokú bíróság helyes megítélése szerint nem volt ilyen az 1998. évre vonatkozó integrációs szerződés, és nem tartalmazott erre vonatkozó megállapodást a felperes fellebbezésében kiemelt, 1998. szeptember 7. napján kelt keretbiztosítéki jelzálogszerződés sem. (Ez utóbbi szerződés 3. pontja csak a szerződéssel alapított zálogjog terjedelme körében utalt a zálogjoggal biztosított követelés kamataira, annak mértéke konkrét megjelölése nélkül.) Megjegyzendő az is, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során a kamatkövetelése alapjául még nem hivatkozott a keretbiztosítéki jelzálogszerződésre. Így ezt az előadását az ítélet tábla a Pp.235.§. (1) bekezdése alapján nem is vehette figyelembe.

Ezért a felperes 7. sorszám alatt benyújtott, 2007. június 22. napján kelt (ügyleti- és késedelmi) kamatszámítása nincs alátámasztva a felek kamat mértékére vonatkozó megállapodásával, az a 2002. június 15. - 2007. május 22. napja közötti időszak első évében hatályos Ptk.301.§. (1)-(2) bekezdése szerinti 11%-os ügyleti- és 4%-os késedelmi kamat mértékkel csak egyoldalúan, önkényesen számol. Ugyanakkor abban a felek fellebbezési tárgyalási előadása egyező volt, hogy az alperes - mint a felperes többségi részesedésével alapított cég - alappal számíthatott arra, hogy a felperes által nyújtott finanszírozási kölcsön után kedvező, a pénzpiaci kamatnál alacsonyabb mértékű ügyleti- és késedelmi kamatot kell fizetnie. Így a kamat mértékére vonatkozó megállapodás hiányában mechanikusan nem alkalmazható a 2002-2007. évi kamatfizetési időszakban hatályos Ptk.232.§. (2) bekezdése és a Ptk.301.§. (1)-(2) bekezdése azon szabályai, hogy az adós a mindenkor éves költségvetési törvényben meghatározott - illetve a jegybanki alapkamattal (a jegybanki alapkamat 1/3-ával) megegyező mértékű ügyleti - és késedelmi kamatot köteles teljesíteni. A perbeli időszakban irányadó, a pénzpiaci kamatnál (a felek kapcsolt vállalkozás jellegére figyelemmel) kedvezőbb ügyleti- és késedelmi kamat meghatározása pedig szakértői bizonyítást igényelhet. (Pp.177.§. (1) bekezdés)

Ezen túl a felperes kamatkövetelése alapjául szolgáló kimutatás azért is megalapozatlan, mert abból nem határozható meg, hogy a felperes a 2002-2007. éveken belül mikor, milyen összegű kölcsönt, milyen lejáratra nyújtott és az alperes annak egyes részösszegeit mikor, milyen késedelemmel teljesítette.

A felperes a 4.019.460.Ft kártérítés és járulékai iránti követelését arra alapította, hogy az alperes a felperes által megkötött vagyónbiztosítási szerződés „téríthetőségének felső határát” túllépte, mellyel a követelt összeggel egyező kár keletkezett. A felperes ezt a keresetrészt a 2007. november 12. napján kelt biztosítási kötvénnyel, valamint egy feljegyzéssel támasztotta alá. (7. szám) A Pp.121.§. (1) bekezdés c/ pontja alapján ugyanakkor az elsőfokú eljárás során elmaradt a jogvita kereteinek tisztázása arra nézve, hogy a felperes által hivatkozott „102%-os téríthetőségi határ” mely felek között létrejött és milyen szerződésen alapult; illetve arra sem derült fény, hogy az alperesi szarvasmarhaállomány elhullása folytán a biztosító által fizetett kártérítés kinek - a felperesnek avagy más cégnek (az **"B"** Kft-nek és az **"F"** Kft-nek) - okozott kárt. Ezen jelentős tények feltáratlansága miatt az elsőfokú bíróság megalapozatlanul döntött a keresetrész tárgyában.

Ezekre figyelemmel az ítéltábla a Pp.253.§. (2) bekezdése alapján részítéletet hozott, mellyel az elsőfokú ítélet fellebbezett részét a tejkvóta visszaszolgáltatására és a felperest 375.630.Ft megfizetésére kötelező rendelkezése erejéig helybenhagyta. Ezt meghaladóan - a felperes 56.373.302.Ft és járulécai kamatkövetelése és 4.019.460.Ft kártérítési keresete tekintetében - az elsőfokú ítéletet a Pp.252.§. (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.

A részben megismételt eljárás során az elsőfokú bíróságnak a felek közötti kölcsön jogviszonyra a felek megállapodása hiányában alkalmazandó ügyleti- és késedelmi kamat mértékét (Ptk.232.§. (1) bekezdése, 301.§. (1)-(2) bekezdése) arra figyelemmel kell meghatároznia, hogy az alperes a felperes többségi befolyása alatt (Ptk.685/B.§. (1) bekezdés) működő gazdasági társaság volt, így jogviszonyukban a pénzpiaci aktuális kamatokat el nem érő, esetlegesen a költségvetési törvényben meghatározott, illetve a jegybanki alapkamatnál is alacsonyabb mértékű kamat lehetett az irányadó. A felek kamat mértékére vonatkozó egyező nyilatkozata hiányában az ügyleti- és késedelmi kamat mértékét a felperes szakértői bizonyítás útján bizonyíthatja. (Pp.3.§. (3) bekezdés)

A felperesnek az eddig benyújtott, 2007. június 22. napján kelt kamat-kimutatását olyan módon kell alátámasztania, hogy meghatározza az egyes kölcsön-részösszegek folyósításának idejét, az egyes részösszegek lejáratát, az alperes késedelmének időszakát, és így a felszámítható ügyleti- és késedelmi kamatot.

A kártérítési követelés esetében a felperes köteles arra vonatkozó ténybeli előadást előterjeszteni, hogy a hivatkozott 102%-os téríthetőségi határ mely szerződésen alapul, és annak figyelmen kívül hagyásával mely céget ért vagyoni hátrány. (Ptk.355.§. (4) bekezdés)

Az ítéltábla a Pp.253.§. (2) bekezdése alapján mellőzte az elsőfokú ítélet felperest perköltségben marasztaló rendelkezését.

A másodfokú határozat írásbafoglalása során az ítéltábla észlelte, hogy a kihirdetett részítélet perköltség viselésre vonatkozó rendelkezése elírást és számítási hibát is tartalmaz. Az elírás a részítélet helybenhagyó rendelkezése szerint pernyertes felperes (alperes helyetti) perköltség viselésre kötelezése, a számítási hiba pedig a perköltség összegében jelentkezik. Az elírást és a számszaki hibát az ítéltábla a részítélet kihirdetését követően az írásbafoglalt határozatban a Pp.224.§ (1) bekezdése alapján javította ki.

Az elsőfokú eljárásban a per tárgyának értéke 92.545.220.Ft-ban volt meghatározható. Ezen összegből a másodfokú részítélet helybenhagyó rendelkezése 32.152.458.Ft (35%) perértéket, míg a hatályon kívül helyező rendelkezés a perérték fennmaradó 65%-át érintette. A felperes az elsőfokú eljárás során 900.000.Ft kereseti illetéket, míg az alperes 98.400.Ft viszontkereseti illetéket rótt le. A felek elsőfokú eljárásbeli képviselőivel a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (R.) 3.§. (2), (6) bekezdései alapján az áfával növelt 3.000.000. - 3.000.000. Ft ügyvédi munkadíj határozható meg. A felperes teljes, 3.900.000.Ft és az alperes teljes 3.098.400.Ft elsőfokú perköltsége hatályon kívül helyezett keresetrészekre eső

65-65 %-áról (2.535.000. - 2.013.960.Ft) az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárás eredményeként kell határoznia.

A jogerős részítélet az elsőfokú perérték 35%-áról, 32.152.458.-Ft.-ról határozott. Ebből a felperes 28.874.370.-Ft. perérték erejéig lett a részítélet szerint pernyertes, amely a teljes elsőfokú perérték 31%-a. Így a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján ilyen arányban igényelheti az elsőfokú perköltsége megtérítését. Ez az összeg 1.209.000.-Ft, melybe beszámít (Pp.81.§ (1) bekezdés) a részítélettel elbírált keresetrész szerinti felperesi pervesztés arányában (4 %) az alperes elsőfokú perköltsége (123.936.-Ft.) Ezért az alperes 1.085.064.-Ft. elsőfokú perköltség megfizetésére köteles a felperesnek.

A fellebbezési eljárás perértéke 91.281.806.-Ft.-ban határozható meg, mivel már nem volt vitás az alperes által elismert biztosítási díj tartozás. A hatályon kívül helyező részítéleti rendelkezés ennek a perértéknek a 66%-át érintette.

A felperes 900.000.-Ft fellebbezési illetéket rótt le, míg a felek másodfokú képviselétével felmerült ügyvédi munkadíjat az ítéletábla a R.3.§ (2), (5)-(6) bekezdései alapján az Áfá-val növelt 1.000.000.- - 1.000.000.-Ft.-ban határozta meg.

Az alperes csatlakozó fellebbezése által érintett perérték a Pp.25.§ (1) bekezdése alapján meghatározható, 29.250.000.-Ft. Ennek ellenére az alperes csatlakozó fellebbezésén nem az Itv. 46.§ (4) bekezdése szerinti 450.000.-Ft. illetéket, hanem csak 18.000.-Ft.-t rótt le. Ezért a hiányzó 432.000.-Ft. csatlakozó fellebbezési illetéket az Itv. 74.§ (2) bekezdése alapján lelet készítése terhe mellett köteles az iratoknál leróni.

A felperes teljes másodfokú perköltségéből (1.900.000.-Ft.) annak 66%-ról (1.254.000.-Ft), és az alperes teljes másodfokú perköltségéből (1.450.000.-Ft.) annak 66%-ról (957.000.-Ft.) az elsőfokú bíróságnak a Pp.252.§ (4) bekezdése alapján a megismételt eljárás eredményeként kell határoznia, így annak összegét az ítéletábla csak megállapította.

Az alperes csatlakozó fellebbezése, illetve a felperes történelmi bázis visszaszolgáltatására, tejkvóta ellenértékére, valamint a viszontkereseti követelésre vonatkozó fellebbezése is alaptalan volt. Ezért az ítéletábla a Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján, hogy a jogerősen elbírált keresetrészek tekintetében a felek maguk viseljék a másodfokú perköltségüket.

G y ő r , 2011. június 1.

Dr. Szalai György sk. a
tanács elnöke

Dr. Ferenczy Tamás sk.
előadó bíró

Dr. Bajnok István sk. bíró

A kiadmány hitelével
kiadó:

